

Uz sākumlapu>Ģimenes lietas un mantojums>Laulības un reģistrētu partnerību mantiskās sekas>Laulāto mantiskās attiecības Laulāto mantiskās attiecības

Spānija

1 Vai šajā dalībvalstī laulāto mantiskās attiecības ir reglamentētas tiesību aktos? Kas tajos ir noteikts?

1.1. Tiesiskais regulējums: kopējās civiltiesības un konkrētu autonomo apgabalu īpašie tiesību akti

Spānijas gadījumā runāt par vienu likumu vai vienotu laulāto mantisko attiecību regulējumu ir kļūdaini. Dažiem autonomajiem apgabaliem piekrit civiltiesiskā jurisdikcija līdztekus valstij (lai arī ne visos apgabalos laulāto mantisko attiecību regulējums ir viena no jomām, kurās tie var pieņemt regulējumu). Tas nozīmē, ka visiem Spānijas pilsoņiem papildus viņu Spānijas valstspiederībai ir arī konkrēta reģionālā pilsonība (*vecindad civil*). Tā nosaka, vai viņi ir pakļauti vispārējām civiltiesiskajām normām vai konkrētām/reģionālām civiltiesiskajām normām (Civilkodeksa 14. pants).

Reģioni ar savām civiltiesībām ir, piemēram, Aragona, Katalonija, Baleāru Salas, Basku Zeme, Galisija un Valensija (lai gan Valensija nereglamentē laulāto mantiskās attiecības, jo tās pieņemtos tiesību aktus Konstitucionālā tiesa (*Tribunal Constitucional*) atzina par Konstitūcijai neatbilstošiem). Tādējādi pārējo autonomo apgabalu pilsoņiem ir "vienota" reģionālā pilsonība (*vecindad civil común*) (to, kā tiek iegūta reģionālā pilsonība, reglamentē Civilkodeksa 14. pants).

- Attiecībā uz laulībām starp Spānijas pilsoņiem (bez ārvalsts elementa), lai identificētu laulāto mantisko attiecību regulējumam piemērojamās tiesības un to, vai jāpiemēro kopējās tiesības vai konkrēta autonomā apgabala tiesības, ir nepieciešams izmantot Civilkodeksa ievadnodaļā (*Título Preliminar del Código Civil*) (Civilkodeksa 9. panta 2. punkts un 16. pants) iekļautos noteikumus par starpreģionu tiesībām.

Civilkodeksa regulējums attiecas uz laulātajiem, kuriem ir kopīga reģionālā pilsonība.

Ja laulātajiem nav šādas vienotās reģionālās pilsonības, piemēro tiesību normas, kas attiecas uz viena laulātā reģionālo pilsonību vai pastāvīgo dzīvesvietu; to kopīgi izvēlas autentiskā dokumentā, kuru izsniedz pirms laulības noslēgšanas. Visos citos gadījumos piemēro tās vietas tiesības, kas būs kopējā pastāvīgā dzīvesvieta tūlīt pēc laulības noslēgšanas. Visbeidzot, ja šādas dzīvesvietas nav, piemēro laulības noslēgšanas vietas tiesību normas.

Izņēmuma gadījumos, kad laulātajiem ir atšķirīga reģionālā pilsonība, ja abos reģionos ir noteikts laulāto mantas šķirtības regulējums (un regulējums, kas piemērojams saskaņā ar iepriekš minētajiem noteikumiem, atšķiras no tā), piemēro Civilkodeksā noteikto mantas šķirtības regulējumu.

- Ja viens no laulātajiem nav Spānijas valstspiederīgais vai ja laulātajam pārim ir saikne ar citu valsti, piemērojamās tiesības nosaka saskaņā ar Regulas (ES) 2016/1103 33. panta noteikumiem, ko saprot tā, ka attiecībā uz Spānijas pilsoņiem regulā minēto valstspiederību kā saiknes kritēriju uzskata par atsauci uz reģionālo pilsonību.

Tomēr reģionālā pilsonība ir jēdziens, kas attiecas tikai uz Spānijas valstspiederīgajiem (Civilkodeksa 15. pants), tāpēc, tā kā tas neattiecas uz ārvalstniekiem, ir piemērojams regulas 33. panta 2. punkts, kas aizstāj valstspiederības tiesību normas ar ciešākās saiknes tiesību normām, t. i., tās teritoriālās vienības tiesību normām, ar kuru laulātajiem ir visciešākā saikne.

1.2. Laulāto mantisko attiecību regulējums, ko piemēro, ja starp laulātajiem nav vienošanās saskaņā ar Civilkodeksu un autonomo apgabalu īpašajiem tiesību aktiem

Attiecībā uz laulāto mantisko attiecību noteikšanu gadījumos, kad starp laulātajiem nav vienošanās, ir piemērojami papildu tiesību akti, kas atšķiras atkarībā no piemērojamām iekšējām civiltiesībām.

Civilkodekss (piemēro, ja nav piemērojami Aragonas, Katalonijas, Baleāru Salu, Navarras, Basku Zemes, Galisijas tiesību akti) paredz mantas kopību (*sociedad de gananciales*) (Civilkodeksa 1344. pants un turpmākie panti). Saskaņā ar šo regulējumu jebkura laulātā iegūtā manta un labumi kļūst par abu laulāto kopīpašumu. Katra laulātā personīgais īpašums būtībā ietver īpašumu, kas iegūts pirms laulības noslēgšanas, un īpašumu, kas iegūts laulības laikā bez atlīdzības vai personīgā īpašuma aizstāšanai. Uz laulāto galveno dzīvesvietu, kas iegūta pirms laulības, attiecas īpašs režīms, kurš atšķiras no kārtības, kas attiecas uz pārējo pirms laulības iegūto īpašumu (un kurš vienmēr ir personīgais īpašums): galvenā dzīvesvieta kļūst par kopīpašumu proporcionāli maksājumiem, kas veikti par galveno dzīvesvietu no kopīgiem līdzekļiem pēc laulības noslēgšanas. Šābu gadījumā pieņem, ka īpašums ir kopīpašums. Tādā pašā veidā reglamentē atbildību mantas kopības gadījumā, un tā ietver īpašumu, kas tiek radīts, regulāri īstenojot profesionālo, māksliniecisko vai amatniecisko darbību. Ja ir parādi, kas radušies tikai vienam laulātajam, par tiem sākotnēji atbild tikai attiecīgais laulātais ar savu mantu; ja ar to nepietiek, kreditori var apķīlāt kopīpašumu. Tomēr šajā gadījumā otrs laulātais var pieprasīt mantas kopības izbeigšanu, aizstājot kopīpašuma apķīlāšanu ar laulātā, kas ir parādnieks, turējumā esošo īpašuma daļu; no šā brīža ir piemērojama laulāto mantas šķirtība. Laulāto kopīpašumu laulātie pārvalda kopīgi (lai gan ikdienā — īstenojot ģimenes pilnvaras (*potestad doméstica*) — to var pārvaldīt jebkurš no laulātajiem). Par personīgā īpašuma pārvaldību atbild tas laulātais, kuram īpašums pieder (tomēr gadījumos, kas saistīti ar laulāto kopīgo mājokli, ir piemērojami īpaši noteikumi — lai gan mājoklis var piederēt tikai vienam laulātajam, ir vajadzīga otra laulātā piekrišana vai tiesas atļauja). Lai varētu atsavināt kopīpašumu vai to apgrūtināt, ir vajadzīga abu laulāto piekrišana. Aragonā tiek piemērota mantas kopība (*consorcio conyugal*), ko reglamentē Aragonas Reģionālā tiesību kodeksa (*Código de Derecho Foral de Aragón*) 210. pants un turpmākie panti. Saskaņā ar šo regulējumu manta vai labumi, ko kāds no laulātajiem ieguvis sava darba, darbības rezultātā vai kā peļņu no savas mantas, kļūst par kopīpašumu. Katra laulātā personīgais īpašums būtībā ietver īpašumu, kas iegūts pirms laulības noslēgšanas, un īpašumu, kas iegūts laulības laikā bez atlīdzības vai personīgā īpašuma aizstāšanai. Šābu gadījumā pieņem, ka īpašums ir kopīpašums. Saskaņā ar Aragonas civiltiesībām īpašums, kas iegūts pirms laulības, tostarp galvenā dzīvesvieta, vienmēr ir personīgais īpašums, izņemot gadījumu, kad tā apmaksā ir pilnībā atliktā, par kuriem nav atbildīgi abi laulātie, tiek vērstā pret laulāto kopīpašumu, parādnieka laulātais var īstenot tiesības aizsargāt savas kopīpašuma daļas vērtību, pieprasot mantas kopības likvidēšanu vienīgi ar mērķi noteikt vērtību, kas ir jāaizsargā (mantas kopība netiek izbeigta).

Jāatzīmē, ka Aragonā pārdzīvojušam laulātajam ir lietojuma tiesības (*usufructo viudal aragonés*), kas ir ne tikai mantojuma tiesības, bet arī nākotnes tiesības dzīves laikā (*derecho expectante de viudedad*).

Katalonijā piemēro mantas šķirtību (Katalonijas Civilkodeksa (*Código Civil de Cataluña*) 232. panta 1. punkts). Atbilstoši šim regulējumam katram laulātajam ir tiesības turēt īpašumā, patērēt, pārvaldīt un brīvi lietot visu savu īpašumu. Ja ir šaubas par to, kuram laulātajam pieder manta vai tiesības, uzskata ka tās pieder abiem laulātajiem vienādās, nedalāmās daļās. Tomēr pieņem, ka personīgā lietošanā esošs kustams īpašums, kas nav ārkārtīgi vērtīgs un pieder vienam no laulātajiem, un īpašums, kas tieši paredzēts laulātā darbības īstenošanai, ir vienīgi šā laulātā īpašums.

Baleāru Salās piemēro mantas šķirtību (Baleāru Salu Civiltiesību kodeksa (*Compilación de Derecho Civil de las Islas Baleares*) 3. pants attiecībā uz Maļorku, 65. pants attiecībā uz Menorku un 67. pants attiecībā uz Ibisu un Formenteru). Saskaņā ar šo regulējumu uzskata, ka īpašums, kas pieder katram no laulātajiem laulības noslēgšanas brīdī, ir šā laulātā personīgais īpašums tāpat kā jebkurš īpašums, kas jebkādā veidā iegūts laulības laikā.

Navarrā ir paredzēta mantas kopība (*conquistas*) (Navarras Jaunā tiesību kodeksa (*Fuero Nuevo de Navarra*) 87. likums un turpmākie likumi). Saskaņā ar šo regulējumu iegūtais īpašums ietver (cita starpā) īpašumu, kas iegūts laulības laikā jebkura laulātā darba vai citas darbības rezultātā, kā arī peļņu un ienākumus no kopīpašuma un no personīgā īpašuma. Personīgais īpašums ietver īpašumu, ko laulātais iegūvis par maksu pirms laulības, pat ja tas tiek pārņemts laulības laikā vai ja maksa vai atlīdzība tiek samaksāta pilnā apmērā vai daļēji no otra laulātā līdzekļiem vai no kopīpašuma, vai mantu, kas iegūta, gūstot peļņu pirms laulības vai laulības laikā. Visu īpašumu, kas nav dokumentēts kā personīgais īpašums, uzskata par laulāto kopīpašumu. Uz mājokli un iedzīvi attiecas īpašs regulējums, ja mājoklis vai iedzīve iegādāti vai pilnībā vai daļēji apmaksāti laulības laikā, arī ja to īpašums izriet no iepriekšējām īpašumtiesībām. Šādā gadījumā, ja apmaksāta veikta tikai no viena laulātā līdzekļiem, tad apmaksātais īpašums ir šāda laulātā personīgais īpašums. Ja apmaksāta veikta no abiem laulātajiem piederošiem līdzekļiem, īpašums nedalāmi pieder abiem laulātajiem proporcionāli viņu ieguldījumam. Ja apmaksāta veikta no viena vai abu laulāto līdzekļiem papildus līdzekļiem no kopīpašuma, nedalāmība ir piemērojama proporcionāli katra laulātā ieguldījumam un ieguldītajiem kopīpašuma līdzekļiem. Tiek reglamentēta arī kopīpašuma un personīgā īpašuma pārvaldības sistēma un sistēma, kas nosaka atbildību par šādiem īpašumiem. Personīgu parādu gadījumā, ja ar laulātā, kurš ir parādnieks, personīgo mantu nepietiek parāda segšanai, kreditors var pieprasīt kopīpašuma apķīlāšanu, par ko informē otru laulāto. Ja otrs laulātais nesniedz atbildi un kopīpašums tiek apķīlāts, notiek izpilde, un uzskata, ka laulātais, kurš ir parādnieks, ir saņēmis savas daļas vērtību, kad viņš veic apmaksu no saviem līdzekļiem vai kad mantas kopība tiek likvidēta. Tomēr otrs laulātais deviņu dienu laikā no paziņojuma par apķīlāšanu var pieprasīt, lai kopīpašuma apķīlāšana tiek aizstāta ar atlikušo īpašuma daļu, kas, likvidējot mantas kopību, ir piešķirta laulātajam, kurš ir parādnieks. Šajā gadījumā apķīlāšanas rezultātā tiek izbeigta un likvidēta mantas kopība un kopš šā brīža tiek piemērots mantas šķirtības regulējums.

Basku Zemē, ja abi laulātie ir Biskajas zemienes, Aramajo vai Ljodio rezidenti, laulību reglamentē reģionālais vispārējais mantas kopības regulējums (*comunicación foral de bienes*). Ja tikai vienam no laulātajiem ir Biskajas zemienes, Aramajo vai Ljodio reģionālā pilsonība, šis regulējums ir piemērojams, ja šajos reģionos ir laulāto pirmā kopējā pastāvīgā dzīvesvieta; visos citos gadījumos piemēro tās vietas regulējumu, kurā laulība noslēgta. Citās Basku Zemes daļās, ja starp laulātajiem nav vienošanās, piemēro laulāto mantas kopības regulējumu (*sociedad de gananciales*), kas noteikts Civiltiesību kodeksā (Basku Zemes Reģionālā civiltiesību likuma (*Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*) 127. pantā un turpmākajos pantos). Saskaņā ar reģionālo vispārējo mantas kopības regulējumu visa kādam no laulātajiem piederoša un jebkādā veidā iegūta manta, tiesības un daļas — neatkarīgi no to izcelsmes — vienādi pieder abiem laulātajiem. Tas attiecas gan uz īpašumu, kad iegūts pirms laulības, gan īpašumu, kas iegūts laulības laikā, neatkarīgi no tā, kur īpašums atrodas. Neraugoties uz šo teorētiski vispārējo raksturu, mantas kopības tvēruma atšķiras atkarībā no laulības izbeigšanās iemesla. Ja laulība ir izbeigusies viena laulātā nāves dēļ un laulībā ir dzimuši bērni, mantas kopība ir vispārēja. Tomēr, ja laulība izbeidzas viena laulātā nāves dēļ, bet laulībā nav dzimuši bērni, vai ja laulība izbeidzas cita iemesla dēļ (piemēram, tā tiek šķirta), mantas kopība attiecas tikai uz lietām vai īpašumu, kas iegūti par maksu, bet neattiecas uz īpašumu, kas iegūts pirms laulības, un īpašumu, kas saņemts bez maksas.

Galisijā piemēro mantas kopību (*gananciales*) (Galīsijas Civiltiesību likuma (*Ley de Derecho Civil de Galicia*) 171. pants).

2 Kā laulātie var izveidot savas mantiskās attiecības? Kādas šajā gadījumā ir oficiālās prasības?

Laulātie var noteikt savas mantiskās attiecības tādā veidā, ka iepriekšējā punktā izklāstītie papildu noteikumi nav piemērojami.

Šajā nolūkā viņiem pie notāra ir jāparaksta pirmslaulību līgums (Civiltiesību kodeksa 1280. un 1315. pants), kas jāreģistrē civiltāvokļa aktu reģistrā, un notāram tajā pašā dienā, kad tiek parakstīts līgums, ir jānosūta attiecīgajam reģistratoram apliecināta publiskā dokumenta elektroniska kopija kā pierādījums laulības reģistrācijā (Civiltāvokļa aktu reģistra likuma (*Ley del Registro Civil*) 60. pants).

Laulātie var arī mainīt savu mantisko attiecību regulējumu laulības laikā, izpildot tādas pašas oficiālās prasības (Civiltiesību kodeksa 1331. pants), ar nosacījumu, ka netiek pārkāptas trešo personu tiesības (Civiltiesību kodeksa 1317. pants).

Tāda pati iespēja ir paredzēta autonomajās apgabalos, kuriem ir savi civiltiesību akti, kas reglamentē laulību; tie ir šādi: Katalonijas Civiltiesību kodeksa 231. panta 10. punkts un turpmākie panti; Baleāru Salu Civiltiesību kodeksa 3. pants attiecībā uz Maļorku un Menorku (*capítulos*) un Baleāru Salu Civiltiesību kodeksa 66. pants attiecībā uz Ibisu un Formenteru (*espólits*); Basku Zemes Civiltiesību likuma 125. pants un turpmākie panti; Galīsijas Civiltiesību likuma 171. pants un turpmākie panti; Aragonas Reģionālā tiesību kodeksa 185. pants; Navarras Reģionālā civiltiesību kodeksa 78. pants un turpmākie panti.

3 Vai pastāv ierobežojumi laulāto mantisko attiecību izveides brīvībai?

Laulātie var brīvi lemt par savām mantiskajām attiecībām un var izvēlēties piemērot jebkuru regulējumu, tostarp regulējumus, kas noteikti jebkurās Spānijas civiltiesībās (kurās sīki izklāstīts gan laulāto mantisko attiecību regulējums, kas piemērojams, ja starp laulātajiem nav vienošanās, gan citi regulējumi, par kuriem laulātie var vienoties), un citu valstu noteikumus paredzētos regulējumus. Tomēr vienošanās nekādā gadījumā nedrīkst ietvert noteikumus, kas ir pretrunā likumam vai morāles principiem vai kas ierobežo katram laulātajam piederošo tiesību līdzvērtīgumu (Civiltiesību kodeksa 1328. pants un Spānijas Konstitūcijas 14. pants).

4 Kādas ir laulības šķiršanas, atšķiršanas vai laulāto mantisko attiecību anulēšanas juridiskās sekas?

Laulāto mantiskās attiecības tiek izbeigtas laulības atzīšanas par neesošu, laulāto atšķiršanas un laulības šķiršanas gadījumos. Tas ir paredzēts dažādo laulāto mantisko attiecību regulējumu dažādajos noteikumos (tostarp, piemēram, Civiltiesību kodeksa 1392. pantā attiecībā uz mantas kopību vai Civiltiesību kodeksa 1415. pantā, kas reglamentē Civiltiesību kodeksā paredzētos līdzdalības režīmus).

Mantas kopības gadījumā attiecībā uz likvidāciju jāievēro Civilprocesa kodeksā (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) noteiktā procedūra. Kamēr to veic, starp laulātajiem rodas kopīgi piederoša īpašuma forma, kas atšķiras no pārējiem mantas kopības režīmiem un kam ir īpašs tiesiskais regulējums, un kas paliek spēkā visu mantas kopības laiku, līdz katram no līdzīpašniekiem attiecīgos likvidācijas un sadales darījumos tiek izveidota konkrēta, individualizēta īpašuma daļa.

Laulāto mantas kopību (*sociedad de gananciales*) var likvidēt saskaņā ar Civiltiesību kodeksa 1392.–1410. panta noteikumiem pēc abpusējas vienošanās notāra klātbūtnē vai, ja šādas vienošanās nav, tiesā, ievērojot Civilprocesa kodeksā paredzēto procedūru.

Mantas šķirtības gadījumā laulāto mantisko attiecību likvidācija nav nepieciešama, jo katram laulātajam pieder pašam savs īpašums. Īpašumam, kas pieder abiem laulātajiem jau kopš laulības sākuma, piemēro līdzīpašumtiesību regulējumu, kas pēc laulības atzīšanas par neesošu, laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas paliek spēkā tāpat kā iepriekš, neskarot neviena līdzīpašnieka iespējas pieprasīt īpašuma dalīšanu (kā tas ir visās līdzīpašumtiesību situācijās).

5 Kādas sekas laulāto mantiskajās attiecībās ir viena laulātā nāvei?

Arī nāves gadījumā laulāto mantiskās attiecības tiek izbeigtas, kā paredzēts dažādo laulāto mantisko attiecību regulējumu dažādajos noteikumos (tostarp, piemēram, Civiltiesību kodeksa 1392. pantā un 85. pantā attiecībā uz mantas kopību vai Civiltiesību kodeksa 1415. pantā, kas reglamentē Civiltiesību kodeksā paredzētos līdzdalības režīmus).

Neskarot mirušā laulātā testamentā noteikto, pārdzīvojušajam laulātajam ir paredzētas noteiktas tiesības, kuras ir atkarīgas no mantojumam piemērojamajiem tiesību aktiem. Līdzīgi laulātā nāves gadījumā, viņam neatstājot testamentu, pārdzīvojušajam laulātajam ir noteiktas tiesības uz mirušā laulātā mantojumu.

Lai noteiktu piemērojamās civiltiesības:

- Gadījumos, kad pārim ir saikne ar vairāk nekā vienu valsti, piemērojamās civiltiesības nosaka saskaņā ar Regulas (ES) 650/2012 noteikumiem. Ja ir piemērojamas Spānijas tiesības, ņem vērā regulas 36. pantā ietvertu noteikumu, proti, šādā gadījumā piemēro vai nu Civilkodeksu, vai esošos autonomo apgabalu civiltiesību noteikumus atkarībā no konkrētās saiknes, kāda mantojuma atstājējam ir vai nav bijusi ar autonomo apgabalu, kuram ir savas civiltiesības, kas reglamentē šo jautājumu.

- Ja mantošana nav saistīta ar ārvalstu aspektu: mantošanu parasti reglamentē civiltiesību noteikumi, kas saistīti ar mantojuma atstājēja reģionālo pilsonību, kāda tam bijusi nāves brīdī, savukārt tiesības, kuras saskaņā ar tiesību aktiem tiek piešķirtas pārdzīvojušajam laulātajam, reglamentē tās pašas tiesību normas, kuras reglamentē laulības sekas, turklāt vienmēr tiek aizsargātas lejupejo radnieku likumīgās mantojuma daļas (Civilkodeksa 16. pants un 9. panta 8. punkts).

Turpmāk ir sniegta pārdzīvojušā laulātā tiesību analīze, ņemot vērā dažādās Spānijā pastāvošās civiltiesības un atkarībā no tā, vai mantojuma atstājējs bija brīvprātīgi neregulējis mantojumu (visbiežāk tas notiek, sagatavojot testamentu) vai miris, neatstājot testamentu.

- Ja mirušais ir atstājis testamentu:

Civilkodekss (piemēro, ja nav piemērojamas Aragonas, Katalonijas, Baleāru Salu, Navarras, Basku Zemes, Galisijas tiesības) nosaka, ka minimālā daļa, uz ko ir tiesīgs pretendēt pārdzīvojušais laulātais, ir tāda pati kā gadījumā, kad laulātais mirst, neatstājot testamentu, t. i., tās ir lietojuma tiesības uz vienu trešdaļu mantojuma, ja ir bērni vai lejupejie radnieki. Ja ir tikai augšupējie radnieki, pārdzīvojušais laulātais iegūst lietojuma tiesības uz pusi mantojuma. Visbeidzot, lietojuma tiesības uz divām trešdaļām mantojuma iegūst tad, ja aizgājējam nav ne augšupējo, ne lejupejo radnieku (Civilkodeksa 834. pants un turpmākie panti).

Aragonā līdz ar laulības noslēgšanu katrs laulātais iegūst pārdzīvojušā laulātā lietojuma tiesības (*usufructo de viudedad*) uz visu īpašumu, kas piederējis mirušajam laulātajam (Aragonas Reģionālā Civiltiesību kodeksa 271. pants). Šīs tiesības (kas pēc būtības ir ģimenes tiesības, nevis mantojuma tiesības) laulātajiem ir saskaņā ar Aragonas mantas kopības regulējumu, pat ja viņu reģionālā pilsonība vēlāk mainās, šajā gadījumā izslēdzot likumīgo daļu, kas noteikta saskaņā ar mantojuma tiesībām. Pārdzīvojušajam laulātajam ir pārdzīvojušā laulātā lietojuma tiesības arī tad, ja mirušajam laulātajam viņa nāves brīdī bija Aragonas reģionālā pilsonība.

Baleāru Salās noteikts, ka Maļorkā un Menorkā pārdzīvojušā laulātā vispārējās lietojuma tiesības tiek atzītas, ja mantojuma atstājējam nav dzīvu vecāku. Ja mantojuma atstājēja vecāki ir dzīvi, pārdzīvojušais laulātais iegūst lietojuma tiesības uz divām trešdaļām mantojuma; ja aizgājējam ir lejupejie radnieki, tad iegūst lietojuma tiesības uz vienu trešdaļu mantojuma (Baleāru Salu Reģionālā civiltiesību kodeksa 45. pants). Ibisā un Formenterā pārdzīvojušo laulāto neuzskata par neatraidāmo mantinieku (*legitimario*).

Katalonijā pārdzīvojušajam laulātajam, kam trūkst finansiālo līdzekļu, piešķir ceturto daļu mantojuma (Katalonijas Civilkodeksa 452. panta 1. punkts). Tāpat tam piešķir citas tiesības attiecībā uz mantu, kura pieder pārdzīvojušajam laulātajam, bet kura nav iekļauta mantojumā (Katalonijas Civilkodeksa 231. panta 30. punkts), un mājokli. Šajā situācijā ir paredzēta apgādnieka zaudējuma viena gada pensija (*año de viudedad*), ko veido tiesības turpināt izmantot laulāto kopīgo mājokli un tiesības saņemt uzturlīdzekļus no mirušā laulātā mantojuma masas vienu gadu pēc mantojuma atstājēja nāves (Katalonijas Civilkodeksa 231. panta 31. punkts).

Galīsijā pārdzīvojušajam laulātajam ir lietojuma tiesības uz pusi mantojuma (Galīsijas Civiltiesību noteikumu likuma (*Ley normas reguladoras del Derecho Civil de Galicia*) 228. pants un turpmākie panti).

Navarrā pārdzīvojušais laulātais iegūst lietojuma tiesības (*usufructo de fidelidad*) uz visu mirušā laulātā īpašumu un mirušā tiesības (ar nosacījumu, ka mirušajam laulātajam nāves brīdī bija Navarras reģionālā pilsonība), kas tam piederēja nāves brīdī (Navarras Jaunā tiesību kodeksa 253. likums).

Basku Zemē pārdzīvojušais laulātais vai pārdzīvojušais partnerattiecību partneris iegūst lietojuma tiesības uz pusi no visa mantojuma atstājēja īpašuma, ja aizgājējam ir lejupejie radnieki. Ja lejupeju radnieku nav, viņš iegūst lietojuma tiesības uz divām trešdaļām īpašuma (Basku Zemes Reģionālā civiltiesību likuma 52. pants). Minētais nav piemērojams Ajalas ielejā — Ajalas, Amurio un Okondo municipalitātē, kā arī Mendieta, Retes de Tudela, Santacoloma un Sojoguti pilsētā Arcinjēgas municipalitātē (Basku Zemes Reģionālā civiltiesību likuma 89. pants), kur pastāv testamentārās brīvības regulējums. Tāpat minētais nav piemērojams Biskajas zemiē, Aramajo un Ljodio, kur ir spēkā īpaši noteikumi par ģimenes īpašumu (*bienes troncales*) (Basku Zemes Reģionālā civiltiesību likuma 61. pants un turpmākie panti).

- Ja mirušais nav atstājis testamentu (likumiskā mantošana):

Civilkodekss (piemēro, ja nav piemērojami Aragonas, Katalonijas, Baleāru Salu, Navarras, Basku Zemes, Galisijas tiesību akti) paredz, ka pārdzīvojušais laulātais iegūst lietojuma tiesības uz vienu trešdaļu mantojuma, ja aizgājējam ir bērni vai lejupejie radnieki, vai uz pusi mantojuma, ja aizgājējam ir tikai augšupējie radnieki, vai arī šāds laulātais tiek atzīts par vienīgo mantinieku, ja aizgājējam nav ne augšupēju, ne lejupeju radnieku (Civilkodeksa 834. pants un turpmākie panti, kā arī 944. pants).

Aragonā pārdzīvojušais laulātais mantošanas hierarhijā seko augšupējiem radniekiem un manto īpašumu, kas nav ģimenes īpašums (*bienes no troncales*), un netiek skartas pārdzīvojušā laulātā lietojuma tiesības, kas viņam ir testamentārās mantošanas gadījumā un kas vienmēr tiek saglabātas (Aragonas Reģionālā tiesību kodeksa 517. pants). Ģimenes īpašums ir īpašums, kas atradies mantojuma atstājēja mājoklī vai ģimenē divas paaudzes tieši pirms viņa paaudzes, neatkarīgi no īpašuma tiešās izcelsmes un iegūšanas veida, kā arī īpašums, ko mantojuma atstājējs saņēmis bez maksas no augšupējiem vai sānlīnijas radniekiem līdz sestajai pakāpei. Šis īpašums tiek nodots konkrētiem radniekiem (*parientes troncales*), kuri uzskaitīti Aragonas Reģionālā tiesību kodeksa 526. pantā.

Baleāru Salās piemēro Civilkodeksa noteikumus (minēti iepriekš), lai gan vismaz Maļorkā un Menorkā pārdzīvojušais laulātais iegūst vispārējās lietojuma tiesības, ja aizgājējam nav vecāku, vai lietojuma tiesības uz divām trešdaļām mantojuma, ja aizgājēja vecāki ir dzīvi, vai lietojuma tiesības uz pusi mantojuma, ja aizgājējam ir lejupejie radnieki.

Katalonijas regulējums paredz — ja aizgājējam nav lejupeju radnieku, pārdzīvojušais laulātais manto visu mantojumu masu pirms mirušā laulātā augšupējiem radniekiem (Katalonijas Civilkodeksa 441. panta 2. punkts un 442. panta 3. punkts). Ja pārdzīvojušais laulātais daļa mantošanas tiesības ar mantojuma atstājēja bērniem vai viņu lejupejiem radniekiem, minētais laulātais iegūst vispārējās lietojuma tiesības uz šo īpašumu (Katalonijas Civilkodeksa 441. panta 2. punkts un 442. panta 3. punkts).

Galīsijā piemēro to pašu regulējumu, kas noteikts Civilkodeksā (Galīsijas Civiltiesību noteikumu likuma 267. pants).

Navarrā laulātais manto īpašumu, kas nav ģimenes īpašums, pēc mirušā laulātā brāļiem, māsām un augšupējiem radniekiem. Attiecībā uz ģimenes īpašumu laulātais iegūst lietojuma tiesības uz visu mirušā laulātā īpašumu un mirušā tiesības (ar nosacījumu, ka mirušajam laulātajam nāves brīdī bija Navarras reģionālā pilsonība), kas tam piederēja nāves brīdī (Navarras Jaunā tiesību kodeksa 304. likums un turpmākie likumi).

Basku Zemē attiecībā uz ģimenes īpašumu un tikai tiktāl, ciktāl runa ir par nekustamo īpašumu, ko laulātie ieguvuši laulības laikā, mantinieki ir gan laulātie, gan partnerattiecībās dzīvojoši partneri (Basku Zemes Reģionālā civiltiesību likuma 66. pants). Īpašumu, kas nav ģimenes īpašums, pārdzīvojušais laulātais manto tad, ja nav lejupeju radnieku (Basku Zemes Reģionālā civiltiesību likuma 110. pants un turpmākie panti).

6 Kura iestāde ir kompetenta lemt lietā saistībā ar laulāto mantiskajām attiecībām?

Jurisdikcija ir pirmās instances tiesai (*Juzgado de Primera Instancia*), kura izskata vai ir izskatījusi lietu par laulības atzīšanu par neesošu, laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu vai kurai tiek iesniegtas vai tika iesniegtas prasības izbeigt laulāto mantiskās attiecības jebkuru civiltiesībās noteikto iemeslu dēļ (Civilprocesa kodeksa 807. pants).

Tiesu apgabalos, kuros ir specializētas ģimenes lietu tiesas, šīs tiesas izskata mantisko attiecību izbeigšanas un likvidēšanas lietas, pat ja tās neizriet no iepriekšējās lietas par laulības atzīšanu par neesošu, laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu.

7 Kādas ir laulāto mantisko attiecību sekas attiecībā uz tiesiskajām attiecībām starp vienu laulāto un trešām personām?

Parasti saskaņā ar valsts vispārējo civiltiesību sistēmu Civilkodeksa 1373. pantā ir noteikts, ka katrs laulātais attiecībās ar trešām personām par saviem parādiem atbild ar savu personīgo mantu; ja ar personīgo īpašumu nepietiek, lai nokārtotu parādus, kreditors (trešā persona) var pieprasīt kopīpašuma apķīlāšanu. Tomēr laulātais, kas nav parādnieks, var pieprasīt, lai kopīpašums tiek aizstāts ar laulātā, kas ir parādnieks, īpašuma daļu kopīpašumā; šādā gadījumā apķīlāšana nozīmē mantas kopības izbeigšanu.

Līdzīgs noteikums ir atrodams Civilprocesa kodeksā attiecībā uz izpildi, kad parāds ir personīgais parāds, tomēr atbildība par to jāuzņemas ar kopējo mantu. Konkrētāk, ir noteikts (Civilkodeksa 1365. pantā), ka kopīpašumu izmanto, lai samaksātu kreditoram (trešai personai) parādus, kas laulātajam radušies: 1) viņam īstenojot savas ģimenes pilnvaras vai pārvaldot kopīpašumu, kas saskaņā ar tiesību aktiem vai līgumu pieder viņam, vai atsavinot šādu īpašumu; 2) viņam parastajā kārtībā īstenojot savu profesionālo, māksliniecisko vai amatniecisko darbību vai viņa personīgā īpašuma parasto pārvaldību.

Turklāt Komerckodeksā (*Código de Comercio*) ir paredzēti noteikumi attiecībā uz gadījumiem, kad viens no laulātajiem ir tirgotājs.

Lai kopīpašumam varētu noteikt apgrūtinājumus vai to varētu atsavināt, ir vajadzīga abu laulāto piekrišana, ja vien pirmslaulību līgumā nav ietverts atsevišķs noteikums. Ja kopīpašuma atsavināšana notiek, par to nesāņemot samaksu (piemēram, tas tiek atdāvināts), tā nav spēkā, ja to vienpersoniski veic viens no laulātajiem.

Tomēr tirdzniecības drošības interesēs Civilkodeksā ir noteikts, ka īpašuma pārvaldības un naudas vai vērtspapīru izlietošanas darbības ir spēkā tikai tad, ja tās veic laulātais, uz kura vārda īpašums vai vērtspapīri reģistrēti un kuram tie pieder.

Attiecībā uz reģistrētu nekustamo īpašumu — lai varētu reģistrēt īpašumu uz laulātas personas vārda, ja iegūtās tiesības ietekmē pašreizējās vai turpmākās tiesības mantas kopībā, ir jānorāda laulātā vārds, uzvārds un laulāto mantiskās attiecības, lai tas kļūtu zināms trešai personai, kas pārbauda informāciju reģistrā. Ja reģistrā nekas nav deklarēts, trešā persona, kura rīkojas labticīgi un par maksu iegādājas īpašumu no reģistrā norādītās personas ar tiesībām rīkoties ar īpašumu, patur īpašumtiesības uz šādā veidā iegūto īpašumu.

8 Īss procedūras apraksts — laulāto īpašuma sadalīšana, tai skaitā nodalīšana, izdalīšana vai atbrīvošanās no tā šajā dalībvalstī.

Procedūra ir reglamentēta Civilprocesa kodeksa 806. pantā un turpmākajos pantos. Tā sastāv no turpmāk norādītajiem posmiem.

a) Mantas kopībā iekļautā īpašuma inventāra saraksta sagatavošana.

To var darīt vienlaikus ar laulības atzīšanas par neesošu, laulāto atšķiršanas vai laulības šķiršanas procedūru vai laulāto mantisko attiecību izbeigšanas procedūru, pat ja praksē tā sākas, kad tiek pasludināts galīgais spriedums par mantisko attiecību izbeigšanu.

Pieprasījumā jāiekļauj ierosinātais inventāra saraksts. Jāierodas pie tiesas sekretāra (*Letrado de la Administración de Justicia*), lai, pamatojoties uz priekšlikumu, sagatavotu kopēju inventāra sarakstu. Ja ir strīds par kādu mantas daļu, to izspriež tiesnesis, kura pieņemto nolēmumu var pārsūdzēt.

b) Likvidācija.

Lai sāktu šo posmu, nolēmumam, ar kuru izbeidz laulāto mantiskās attiecības, jābūt galīgam. Šo procesu sāk ar likvidācijas priekšlikuma iesniegšanu un ierašanos tiesā, lai laulātie vienotos par kompensācijas maksājumu un atlīdzību, kas pienākas katram laulātajam, un atlikušā īpašuma proporcionālu sadalīšanu tajās.

Ja vienošanās netiek panākta, īpašuma sadales darījumu pārvaldību uztic īpašuma sadalītājam. Kad priekšlikums ir iesniegts, laulātie to var apstiprināt vai noraidīt; ja to noraida, strīdu izšķir ar tiesas nolēmumu, ko var pārsūdzēt.

c) Mantas nodošana un reģistrācija īpašuma reģistrā.

Kad likvidācijas darījumi ir galīgi apstiprināti un daļas ir izveidotas, tiesas sekretārs ir atbildīgs par mantas nodošanu un īpašumtiesības apliecināšanu dokumentu nosūtīšanu katram laulātajam.

Papildus šai procedūrai ir vēl cita — vienkāršāka — procedūra, saskaņā ar kuru likvidācija notiek pēc laulāto savstarpējas vienošanās vai pēc vienošanās starp pārdzīvojušo laulāto un mirušā laulātā mantiniekiem saskaņā ar Civilkodeksa noteikumiem; šādu vienošanos noslēdz pie notāra.

Abos gadījumos, ja likvidējamā manta ietver nekustamo īpašumu, īpašuma reģistrā var reģistrēt īpašuma sadales darījumus apliecinošā dekrēta kopiju, spriedumu, ar kuru noteikta mantas sadale, vai notariāli apliecināto publisko dokumentu par mantas kopības likvidāciju.

9 Kāda ir procedūra un dokumenti vai informācija, kas parasti nepieciešama nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Aktus un līgumus, kas saistīti ar īpašumtiesībām un citām lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu, var reģistrēt īpašuma reģistrā. Tiem jābūt apstiprinātiem kā publiskiem dokumentiem, ko iesniedz reģistrā, kura piekritības teritorijā atrodas nekustamais īpašums, un ir jāsamaksā atbilstošie nodokļi un nodevas.

Lai dokuments būtu spēkā attiecībā uz trešām personām, tam jābūt noformētam autentiskā formā un tam jāpievieno Spānijas civilstāvokļa aktu reģistra (ja tajā reģistrēta laulība) izziņa, kas apliecina laulāto mantisko attiecību izbeigšanu. Ja oriģinālais dokuments izsniegts ārpus valsts, tam jābūt pienācīgi legalizētam un — ja to pieprasa reģistra darbinieks — pārtulkotam. Šī kārtība nav piemērojama juridiskiem dokumentiem un tiesas nolēmumiem, uz kuriem attiecas Eiropas regulējums un kuru aprīte notiek saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem.

Lapa atjaunināta: 01/02/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.